

3275

1

JAUNIMO RATELIS

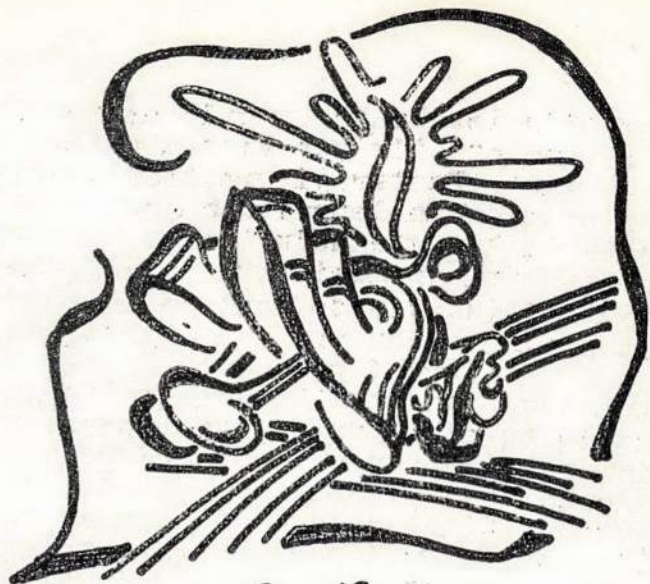
LIETUVIŠKO EVANGELIŠKO JAUNIMO LAIKRAŠTIS

Nr. 11/12 (33/34)

Lapkritis/Gruodis

1952 m.

PROGA KUOŠIRDŽIAI SVEIKI-
NAME MIELUS SKAITYTOJUS
IR BENDRADARBIUS.
99 JAUKIMO RATELIS 66

KALĖDOS

Kunigas A. Keleris

Žiūrėkite, kokią meilę mums tėvas išrodė, kad Dievo vaikais būtume vadinami. Todėl pasaulis mūsų nepažįsta, nes jo nepažįsta.

1. Jono 3,1.

Visi laukiame Kalėdų. Dar daugiau - jų pasiilgstame, iš jų ko tai nepaprastą tikimės. Žmogus visada kalba apie tai ir ilgisi to, ko jam labiausiai trūksta. Karo metais visi kalbėjo apie valgį, klausinėjo kur gauti sviesto, taukų, mėsos ar duonos šmotelį. Ir dvasiniame gyvenime alkstame ir trokštame to, ko neturime ar pasigendame mūsų tarpe. Į šių dienų žmoniją žvelgdami, pasigendame daug ko: teisingumo, ramybės, vienybės, pasiaukavimo, o daugiausia meilės. Jos pasigedo žmonija ir Kristaus laikais. Mes skaitome: "Kai laikas išsipildė, siunte Dievas savo sūnų, gimusi iš moteriškos ir po įstatymu paduotą, kad jis visus tuos, kurie po įstatymu buvo, išvaduotų ir mes vaikystę apturėtume". (Gal. 4,4-5). Turėjo ateiti laikas, kada žmonija Dievo meilę Kristuje pamatė ir tada jie galėjo su angelais giedoti: "Garbė tesie Dievui augštybėje, ramybė žemėje ir žmonėms pasimėgimas" (Lūko 2, 14). Ir šis garbinimas yra mums taip į kraują įėjęs, kad mes be jo Kalėdų negalime įsivaizduoti. Ir kiekvieną sekmadienį tai girdime iškilmingoje mūsų pamaldų liturgijoje. Bet ypatingu iškilmingumu mums tai skamba Kalėdų vakarą. Bet ne kiekvienas gali be abejingumo girdėti Kalėdų varpus. Yra širdžių, kurios karo tragedijų sužalotos, užkietėjusios,

nuliūdusios ir jos negali ar nenori girdėti linksmo Kalėdų pranešimo. Kai kuriose širdyse vieton meilės išsigalėjęs pyktis, kerštas ir neapykanta. Pastaroji greičiau išiskverbia į žmogaus širdį, kaip meilė. Su neapykanta lengviau žmones nuteikti, juos sukiršinti. Ir tai išigali jų širdyse nejučiomis. Karo metu buvo nuteikta viena tauta prieš kitą ir nueita taip toli, kad nekalti žmonės buvo masėmis žudomi. O juk visose tautose ir visuose tikėjimuose yra gerų ir blogų žmonių. Sunkiau yra neapykanta užkrėstose širdyse meilę įgyvendinti.

Prieš porą metų vienas vokiečių laikraštis buvo savo skaitytojams pateikęs klausimą: "Ką jums Kalėdos reiškia?" Iš daugelio atsiųstų atsakymų, pažymėtinas vienas, kur vyras rašė: "Mano žmona ir du vaikai žuvo kovų metu prie Berlyno. Ar jūs manote, kad aš galiu Kalėdas švęsti? Aš, turbūt, prisigersiu ir seną molį toliau minėkysiu". Kitas rašė: "Aš Kalėdas sutinku kaip sentimentalią aplinkybę. Čia matome modernaus žmogaus tragediją. Jis, tikėjimą pametęs, neturi jokios dvasinės lygsvaros. Jo širdy tuštuma. Kas tą tuštumą užpildys? Ar jis pajėgs išgirsti Kalėdų pranešimą? Jis jaučiasi vienišas ir jam nuobodu. Gal tik gailios mintys jį kankins, kai jis atsimins savo tremtinio likimą.

Ramybė žemėje! Bet kiek daug žmonių tos ramybės neturi. Mes skaitome spaudoje, kad šiais laikais daug žmonių serga nervų ir kraujo apytakos ligomis, nes ne tik karo metu sunkūs pergyvenimai, bet ir pokariniai laikai, kurie daugumai dar nedavė galimybės tvirtai apsisėti, išsikurti, neduoda žmogui tikros ramybės. Daug kur pabėgėlis laikomas antros eilės žmogumi. Jis reikiamai neatjaučiamas ir todėl kankinasi, kad jis nesuprantamas ir dažnai taria, kad trūksta teisingumo ir ypatingai meilės. Žmogus jaučiasi pavargęs nuo įvairių kalbų, kurios žada pasaulį pataisyti ir ramybę žemėje įgyvendinti. Ir gal nekuris mano, kad išsigersiu, tai valandėlei visus vargus užmiršiu. Bet tai menka viltis. Mes patys save negalime išgelbėti. Ta pagalba ateina iš augšto. "Žiūrėkite, kokią meilę Dievas išrodė". Ir Tau, žmogau, ta meilė skelbiama. Ir Tu gali ir turi tapti Dievo vaiku. Kreipkis į šviesą ir Tavo širdis bus apšviesta. Nepraek pro Kalėdų šviesą. Įeik į Betliejų. Ten matysi vargingą prakartėli. Pasaulio išganotojas pats guli vargingame tvartelyje. Ir šiuo vargingu keliu ateidamas į šį pasaulį, jis atnešė palaimą žmonijai, ją išgelbėdamas ir sutaikydamas su Dievu, kad apaštalas Jonas galėjo taip džiaugsmingai apie Dievo meilę rašyti.

Mieli skaitytojai! Mes vargų turime ir ateity jų neišvengsime. Žinoma, kitoks gyvenimas buvo tėvynėje ir Kalėdų šviesos mums kitaip spindėjo. Ir šandien vienumoje būdami, daug kas iš mūsų su tyliu graudumu jų atsiminsime. Kaip džiaugėsi mūsų vaikučiai Kalėdų eglute, kokiais šlovingais balseliais jie giedodavo "Tyli naktis" ar "O džiaugsminga, išganinga". Suaugę turėjome tvirtą pagrindą po savo kojomis, nes kiekvienas buvome savo ūky, užsiėmime ar darbe. Dabar viskas neaišku ir netikra.

KRISTIVI KARALIVI GIESMĖ

Maironis

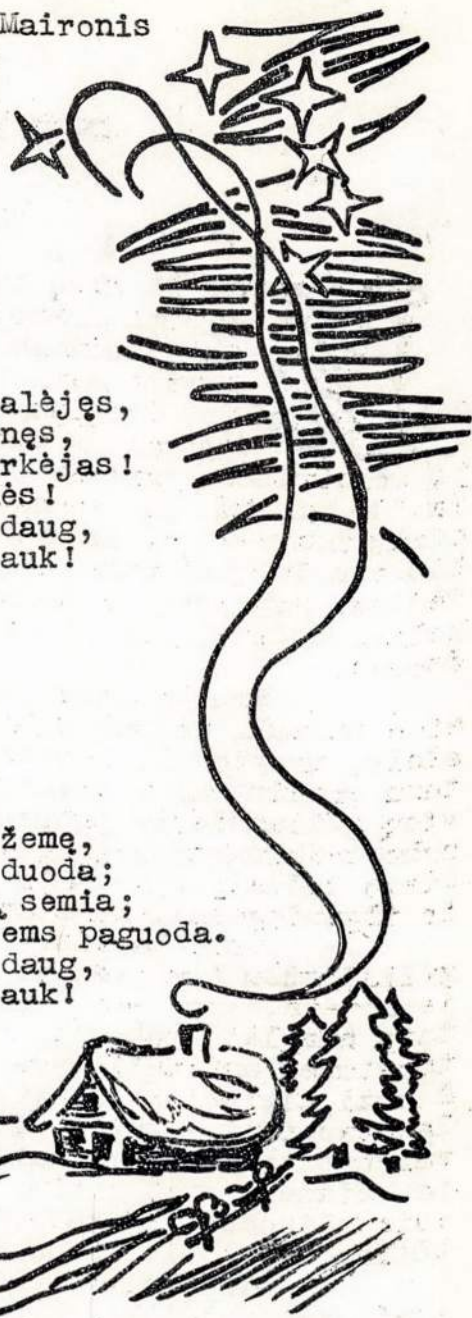

Karaliau dangiškos šviesybės,
Nužengęs žemės išganyti,
Už mūsų protėvių kaltybes
Žmogaus priimti teikeis lyti.
Parodęs meilės mums tiek daug,
Žmonių širdyse karaliauk!

Ant kryžiaus mirtį nugalėjęs,
Gyvata sieloms sugražinęs,
Tu, Kristau, mūsų Atpirkėjas!
Karalius amžinos tėvynės!
Bažnyčios tavo priešų daug,
Bet Tu ir žemėj karaliauk!

Taikos ir meilės, nuolankumo
Skelbėjau, pavyzdy šaltini!
Tavęs maldaujam iš gilumo,
Valdyk pasaulį vidujinį!
Nors mūsų nuodėmių taip daug,
Bet Tu širdyse karaliauk!

Karaliai valdo plačią žemę,
Teises tautų atstovai duoda;
Bet iš Tavęs jie galią semia;
Tu jiems šviesa, Tu jiems paguoda.
Taip žemėj neteisybių daug,
Bet Tu teisybėj karaliauk!

Ir ne be pagrindo save klausiame, koks mūsų gyvenimas bus ateinančiais metais, kur būsime ir kur begyvensime. Bet kada krikščionis turi šio gyvenimo tikrumą? Jis čia yra vis pakeleivis. Per Kalėdas ir varge gyvenančių širdys turi būti apšviestos dangiška šviesa. Joje visi krikščionys išpažįstame tą meilę, kurią Dievas mums išrodė. Tą meilę platinkime ir savo tarpe. Ji turi tačiau būti ugdoma. Tada ryks neapykanta mūsų tarpe. Kristaus gimimo šventė kelia mus augščiau visų išorinių vargų ir bėdų. Mes nenorime vien džiaugtis užtekančia šviesa, bet ir patys šviesėti, nors pasaulis ir nenorėtų to matyti. Turime tapti ramesni, nuoširdesni, teisingesni, gailėstingesni ir meilingesni. Kalno pamokslo (Mato 5,3-10) aštuoni posmeliai turi tapti mūsų gyvenimo taisyklėmis. Tada mažiau guosimės, o daugiau pasiduosime jo vedimui ir jausime Kalėdų džiaugsmą mūsų širdyse.

x-x-x

... ŠVENTA NAKTIS

Kun. Vytautas Kurnatauskas

Kas iš mūsų tavęs neprisimena - šventoji naktis - iš jaunystės dienų Tėvų Žemėje? Kas iš mūsų gali šiandien be susijaudinimo galvoti apie praeities laimingas valandas, kurios seniai... seniai pranyko rūpesčių ir ašarų bedugnėje? Svetimų tautų gobšumas ir nepykanta negalėjo ramiai be pavydo žiūrėti į tylų ir taikingą mažų tautų darbą ir jų prisirišimą prie savo žemės, savo žaliuojančių sodų ir vis gražėjančių miestų; jie sudavė mirtingą smūgį laisvei tiems, kurie daugiau nieko nebenorėjo, kaip savo tautos ir žmonių laimės. Nenorėdami svetimiems ir žiauriems dievaičiams tarnauti ir išsižadėti savo tėvų tikėjimo, papročių ir laisvės - pasirinko lietuviai vargo ir netikrovės kelią, vedantį juos į svetimus kraštus... pas juos nesuprantančius žmones.

Fraėjo metai po metų, ir viltis sugrižti į Tėvynę paliko be aido pasauli valdančiųjų širdyse. Ar ši palaiminta valanda kada nors ateis, ar pirmoji žinutė apie vėl atgautą laisvę kada nors žaibo greitumu pralinksmins pavargusią mūsų tautos sielą? Ar išsipildys mūsų visų giliausia ir paslėpta svajonė vėl kada sutikti savo mylimuosius arba priklaupiti prie seniai apleisto tėvelio ar motutės kapo?... Bet Dievo keliai... ne mūsų keliai, ir jo sprendimai gali būti greitesni ir išganingesni, negu žmonių mintys!...

Tyli naktis... šventa naktis! Tavo atminimas dar tebegyvena giliai mūsų širdyse; ir kaipgi galėtų kitaip būti? Gyvendami svetimoje žemėje, laukiame ir mes... benamiai... tos valandos, kuomet Dievas taip numylėjo pasaulį, kad davė savo viengimusių sūnų, kad mes visi apturėtumėm amžinąjį gyvenimą. Ir kuomet varpai kūčių vakare pradeda šaukti tikinčiuosius į gausiai apšviestą bažnytelę, tuomet tau - mielas tautietis - kažin kas širdį suspaudžia ir prieš tavo akis atsiveria vaizdas tos šventos nakties, kuomet tu ją galėjai švęsti savųjų tarpe. Šiandien mes galime tik apie tai sapnuoti ir atnaujinti atminimo vaizdeliuose tai, kas mums visiems kadaise priklausė, kas buvo mūsų... būtina mūsų buities dalimi.

Ir štai... kūčių vakare... tamsiame barako kambary, iš neapribotos dangiškos erdvės nusileidžia į tavo širdį dieviškos taikos palaiminimas... ir tu matai, lyg per miglą, brangiosios tėvynės kalnelius, slėnius, laukus ir miškus... nuo senumo pakrypusias ir šiaudais dengtas trobeles, matai apleistus sodus ir daržus, kuriuos tavo ranka kadaise ruošdavo sėjai ir pjūčiai... matai mažą, baltą kaimo bažnytelę, kurios šviesa lyg sidabru daždavo lėtai krentančias snieguoles ir kuri mane ir tave kviesdavo sutikti Dievo viengimusio sūnaus atėjimą į pasaulį tylia malda šventoje vietoje. Tai buvo nesvarbu, ar vieškeliai buvo paskendę giliame sniege arba neišbrendame purve... šventos nakties šauksmas buvo stipresnis už žmonių norą arba patogumą. Iš visų pusių traukdavo vežimai bažnyčios link... iš visų apylinkių sueidavo žmonės išgirsti linksmą žinią apie Kristaus gimimą. Ir galingi vargonų garsai... padėkos ir maldos išraiška Augščiausiam... kaip ant nematomų sparnų išnešdavo į neribotas dangaus augštybes visą tai pasaulio sutvėrėjui, ką žmogaus liežuvis nepajėgdavo išreikšti... o vien tik tikinti ir paklusni savo Tėvui širdis!...

...šventa naktis! Pergreit tu praėjai... per greit mes netekome tavo nepamirštamo grožio ir šventumo!... Beatmindami tave, ne-

viena akis aprasoja, nevienu siela... susijaudina ir susikaupia. Jei-
gu mes tave... šventoji naktis... negalime sutikti mūsų žemėje, tuo-
met lik mums nors širdy praeities palaiminimo blizgančia žvaigždute!

Kas nepažino ašarų ir vargo, tas nemoka įvertinti laimės
valandų; kam Evangelija yra tik spausdintų žodžių rinkinys, o ne ga-
lingas Dievo esybės apreiškimas žmonijai, tas atsiminime apie praei-
tį nematys visagalinčio Dievo piršto žmonių likime. Mūsų svajonė...
mūsų vargas... mūsų viltis yra ne kas kita, kaip gyvenimo mokykla,
skirta mūsų pačių labui. Kuo įvairesnis gyvenimas, tuo aiškiau mato-
si paslaptinių ir galingų jėgų veikimas mumyse, kuris mums liepia vi-
są savo vargą ir visus rūpesčius idėti į rankas To, kuris yra pirmas
ir paskutinis ir kuris vienas žino; kuomet mums ir mūsų tautai išmuš
laisvės valanda. O ji turi ateiti... ir ateis! Neteisybė ir klasta
negyvena amžinai, nes tiesa ir teisybė juos ilgainiui nugali. Mūsų
Viešpats Jėzus Kristus atėjo į pasaulį šventos nakties metu tam, kad
per kentėjimą, mirtį ir prisikėlimą apreišksti savo asmenybėje Tėvo
norą: "Kiekvienas, kurs į mane tiki, bus gyvas, nors ir mirtų!"

...tyli naktis, šventa naktis! Būk ir tu mūsų ramybė...būk
ir tu mūsų šviesa ir viltis. Tegul audringos gyvenimo bangos atsimuša
į tavo krantus... tegul tavo galybė veda mus į tikrovę, gražesnę ir
stipresnę, negu visi pasaulio mokslai ir gudrybės, kad tu... šventoji
naktis... būsi vėl liaupsinama mūsų laisvoje Tėvynėje!

Ką Dievas daro, vis gerai;
Aš tos minties vis būsiu;
Nors sunkūs man būtų keliai,
Tačiau aš nepražūsiu...
Jisai mane, mokės varge,
Kaip tėvas išlaikyti;
Tad duosiuos jam valdyti.

x

x-x-x-x-x-x

x

MINTYS

Kuris nėra pilnas ilgesio, kuris tik egoizmu persisunkęs,
tik sau trokšta išganymo, neturi širdies vargstantiems, - tas neiš-
vys jokios žvaigždės; o jei ir pamatytų, joje nerastų Viešpaties
skaistumo.

Johann Christoph Blumhardt

-x-

Tavyje, tavo viduje yra teisybė. Niekas neranda jos, be-
jieškodamas išoriniuose daiktuose. Dievą tu tikriausia tik savo vi-
duje atrasi.

Ekkehard

-x-

Žmogus turi ką nors tvirto turėti, kur jis galėtų inkarą
nuleisti - ką nors, kas ne nuo jo priklauso, bet nuo kurio jis pri-
klauso.

Matthias Claudius

-x-

BEGIMANIS Egiptą

Toli vienoje rytų šalies dykumoje augo prieš daugelį daugelį metų viena palmė. Ji buvo nepaprastai sena ir nepaprastai augšta. Kiekvienas dykumos keleivis, ties šia vieta pereidamas smėlynus, turėdavo sustoti ir pasigrožėti šiuo nuostabiu medžiu, nes ji buvo daug didesnė už kitas palmes. Buvo kalbama, kad laikui bėgant ji praaugsi ir obeliskus ir piramides...

Ir kai toji palmė šitaip savo vienuoje stovėjo ir žiūrėjo į visas puses per nesibaigiančias dykumas, atsitiko kartą toks įvykis, kuris privertė josios didžią lapuotą viršūnę ant plono stiebo išnustebimo šen bei ten palinguoti. Toli nuo dykumų krašto atkeliavo per smėlį du žmonės. Tai buvo tokie, kurie buvo svetimi dykumoje - palmė tuo jau tai pastebėjo, nes ji juk pažįsta dykumų gyventojus. Tai buvo vyras ir moteris, kurie neturėjo nei kelrodžio, nei gyvulių nešikų, nei palapinių, nei vandens maišų.

- Iš tikrųjų, - pratarė palmė pati sau - šie du atkeliavo čia numirti.

Palmė apsižvalgė aplink save.

- Stebėtina, - tęsė ji toliau - kad liūtai dar nepastebėjo šio mielo grobio. Bet nematau nė vieno, kuris judėtų. Nematau ir dykumų plėšikų. Bet su laiku atsiras...

- Septyneriopa mirtis laukia jų, - mąstė sau toliau palmė: juos surys liūtai, gyvatės subadys, troškulys išdžiovys ir smėlynai pakas, juos nužudys plėšikai, saulės smūgis išdegins, o baimė sunaikins.

Ir ji stengėsi nukreipti savo mintis į ką nors kitą. Šių žmonių likimas nuteikė ją liūdnai. Bet visur aplink plačiojoje dykumoje, kuri driekėsi į visas puses nuo jos, palmė nerado nieko, kas jau nebūtų tūkstančius metų žinota, kas jau nebūtų tūkstančius metų stebėta. Niekas nesužadino jos dėmesio. Taip ji ir vėl nusikreipė į tuos keleivius.

- O tu audra ir sausra! - sušuko ji, minėdama pavojingiausias gyvybės priešus - ką gi ten nešasi ta moteris savo rankose? Gal ir šie kvailiai gabenasi mažą vaiką su savimi?!

Palmė, kuri, kaip ir visi seni padarai buvo toliaregė, matė visai teisingai! Moteris turėjo rankose vaikutį, kuris buvo parėmęs galvutę į jos petį ir snaudė.

- Tas vaikas net neaprengtas kaip reikiant, - tęsė sau palmė. - Aš matau toji moteriškė turi pasikėlusį sijoną ir apgaubusi su juo tą vaiką. Dideliame skubėjime, turbūt, vaikas buvo išplėstas iš lovos. O, dabar suprantu viską: šie žmonės yra pabėgėliai -.

- O visdėlto jie kvailiai, - tęsė palmė toliau. - Geriau būtų buvę pasiduoti priešams, leisti jiems daryti blogiausią, negu šion baisyti dykumon išengti, nebent tik juos saugotų angelas... Gerai galiu įsivaizduoti, kaip tas viskas įvyko. Vyras dirbo ką nors, vaikas miegojo lopšelyje, moteris buvo išėjusi vandens atsinešti. Ir kai ji vos kelis žingsnius paėjo už vartų, pamatė atpuolančius priešus. Ji pasileido atgal, čiupo vaiką - šuktelėjo vyriškiui, kad sekėtų ir pradėjo šį nelemtą žygį. Vėliau ištisas dienas keliavo ir, žinoma, nė truputi laiko poilsiui neturėjo. Taip, taip viskas buvo įvykę; o visdėlto sakau, jeigu nesaugos jų angelas ---.

- O, kaip jie išsigandę! Nei nuovargio, nei kitų kančių dar net nepajaučia. Bet aš matau tą žibėjimą jų akyse. Taip žiba tik didis troškulys. Aš juk pažįstu ištroškusio žmogaus veidą!

Ir kai tik palmė prisiminė troškulį, trukčiojimas nuslinko jos liemeniu, ir daugybė ilgų lapų užrietė galus ir vyniojosi, tarytum ugnyje stovėtų.

- Jeigu būčiau žmogus, - sakė ji - neišdrįščiau išengti į dykumas. Aš tikruju drąsus tas, kas be šaknų, liečiančių gilumoje niekuomet neišsenkančias vandens gyslas, drįsta pabūti dykumose. Čia pavojinga, ir tai net palmėms. Net tokiai palmei kaip aš. Jeigu galėčiau pratarti, prašyčiau, kad grįžtų atgal. Jų priešai nebus niekuomet tokie beširdžiai, kaip šie geltonieji smėlynai. Gal jie mano, kad lengva gyventi dykumose. Bet aš žinau, kad man pačiai laiks nuo laiko buvo sunkoka išsilaikyti. Prisime nu dar, kai jaunystės dienos audringas vėjas palaidojo mane po dideliu smėlio kalnu. Nedaug betrūko, būčiau užtroškusi. Ir jeigu būčiau galėjusi mirti, tai būtų buvusi mano paskutinioji valanda.

Ir palmė tęsė savo apmąstymą garsiai, kaip seni atsiskyrėliai įpratę daryti.

- Aš girdžiu stebuklingos melodijos šlamėjimą visoje savo viršūnėje, - sakė ji - mano lapų galai dreba kažkokiu bangavimu. Visai nežinau, kas čia man atsitinka šių vargšų akivaizdoje. Bet toji liūdna motė - riškė tokia graži! Ji primena man mano gyvenimo didingiausią momentą.

Ir taip bekrutant lapams toliau toje šlamėčioje melodijoje, mastė sau palmė kaip kartą - prieš daugel daugel metų, aplankė oazę du žmonės - skaisčiausi iš viso pasaulio. Tai karalienė iš Sabos, kuri buvo čia atkeliavusi, o su ja išmintingasis Saliamonas. Gražioji karalienė ruošėsi sugrižti savo šalin, karalius buvo palydėjęs ją kelio galą ir štai - čia turėjo jie skirtis.

- Šios valandos prisiminimui, - sakė tuomet karalienė - išodinu į žemę datulę ir norėčiau, kad išsivystytų iš jos palmė, kuri augtų, kuri didėtų ir gyventų ligi Judos šalyje atsiras karalius didesnis už Tave, Saliamonai! - Tai pasakiusi, įkasė ji sėklą į žemę ir josios ašaros drėkino ją.

- Kažinkodėl kaip tik šiandieną galvoju apie tai? - klausė save palmė. - Gal ta moteriškė tokia graži, kad primena man aną didingiausią iš karalienių, tą iš kurios žodžio išaugau, išgyvenau ligi šių dienų?

- Aš girdžiu savo lapus vis stipriau

ir stipriau šlamant, - pasakė palmė - ir jie skamba liūdnai, tarytumei raudas raudotų. Atrodo, pranašauja kieno nors mirtį. Gerą žinoti, kad tas ne mane liečia, nes juk dar negaliu numirti.

Ir palmė pamanė, kad šis mirties šlamėsysis jos lapų galuose liečia tuos abu vienišus keleivius. Tikriausia, jie patys jau nujautė savo paskutiniąją valandą. Tai liudijo jų veidu išraiška, kai prakeliamas baltus kupranugarių griaučius, kurie iš abiejų pusių ribojo kelią. Tai liudijo jų žvilgsniai, kuriuos jie metė į augštai beskriejančius pėsčius. Ir juk kitaip negalėjo įvykti. Jie buvo žuvę.

Keleiviai pastebėjo palmę ir oazę ir skubėjo prie jos, tikėdamiesi ten užtikti šiek tiek vandens savo lūpoms pavilgyti. Bet kai pagaliau priėjo, sukrito abu ant žemės iš nusivylimo, nes šaltinis buvo išdžiūvęs. Nuvargusi moteris pasodino vaiką ant žemės ir pati atsisėdusi ant šaltinio krašto verkė. Vyriškis krito šalia jos, jis gulėjo ir mušė kumštėmis į išdžiūvusią ir nuo kaitros sutrūkusią žemę. Palmė girdėjo, kai vienas kitam sakėsi, kad mirti teksią... Ir ji sužinojo iš jų kalbų, kad karalius Erodas išžudė visus vaikučius tarp dvejų ir trijų metų, bijodamasis, kad nebūtų užgimęs didysis, lauktasis žydų karalius.

- Ir vis smarkiau šlama mano lapai, - mąstė palmė. - Šie vargšai keleiviai tegu ruošiasi sau savo paskutiniai valandai!

Ji išgirdo toliau, kaip jiedu bijojo tos negailestingos dykumos. Vyras prasitarė, kad būtų gal ir geriau buvę pasilikti namuose, pasigrumti su kareiviais. Taip būtų lengvesnės mirties susilaukę.

- Dievas padės mums, - sakė moteris.

- Mes vieni tarp žvėrių ir gyvačių, - sakė vyras. - Be gėralo, be valgio. Kaip gi gali mums Dievas padėti?

Savo nusivylime perplėšė jis savo rūbus ir prispaudė veidą prie žemės. Jis buvo be vilties taip, kaip žmogus su mirtina žaizda širdyje.

Moteris sėdėjo tiesiai, rankas ant kelių susidėjusi. Bet žvilgsniai, kuriuos ji metė per dykumą, kalbėjo apie begalinę beviltį.

Palmė pajuto, kaip stiprėjo liūdnasis jos lapų šlamėjimas. Moteris buvo tai irgi išgirdusi, nes ji pakėlė akis augštyn į medžio viršūnę. Staiga ji pakėlė ir savo rankas į viršų.

- O datulės, datulės! - šuktelėjo ji.

Ir toks ilgesys skambėjo jos balse, kad senoji palmė tetroško sau kadūgio dydžio. Ji tetroško, kad jos vaisiai lyg erškėčių pumpurai būtų lengvai pasiekiami. Ji puikiai žinojo, kiek daug datulių pundelių kabo jos viršūnėje; bet kaip gi žmonės pasieks toki svaiginanti augštį?

Jau seniai vyriškis buvo tai pastebėjęs. Jis nė galvos nepakėlė. Jis tik prašė žmonos nesiilgėti to, kas neįmanoma. Bet vaikutis, pašokinėjęs sau vienas aplink ir pažaidęs su stiebeliais ir žolelėmis, išgirdo motinos dejonę. Jis visai negalėjo įsivaizduoti, kaip gi gali būti pasaulyje dalykas, kurio jo motutė negalėjo gauti. Kai tik apie datules prasidėjo kalba, pradėjo jis tą medį iš arčiau apžiūrėti. Jis galvojo, jis mąstė - kaip gi tas datules nusigabenti žemyn. Jo kaktutė, po šviesiomis garbanomis, vos tik į raukšleles nesusiraukė. Staiga žybtelėjo šypsnyš jo veidelyje. Jis buvo atradęs būdą. Jis priėjo prie palmės, paglostė ją savo maža rankute ir pratarė saldžiu vaikišku balseliu:

- Palmele, nusilenk! Palmele, nusilenk!

Bet kas čia čia dabar? Kas čia buvo tik? Palmės lapai užė, tarytum orkanas siaubtų juose, ilguoju lieкну stiebu bėgo vienas šiurpulys po kito. Ir palmė pajuto - mažutis turi galią ant jos. Ji neišstengė jam priešintis.

Ir ji nusilenkė savo augštuoju liemeniu prieš vaiką taip, kaip žmonės nusilenkia prieš valdovus. Dideliu lanku nusviro ji žemėn, o jos didžioji viršūnė su daugybe drebančių krutančių lapų lapelių šluostė šlavė per dykumos smėli.

Vaikutis, betgi, nebuvo nei išsigandęs, nei nustebęs - iš džiaugsmo sušukęs, prišokęs prie senos palmės ir skynė sau kekę po kekės iš jos viršūnės.

/pabaiga 142 psl./

73 KALĖDŲ ISTORIŲS

KALĖDOS - KRISTAUS GIMIMO ŠVENTĖ - YRA VIENA IŠ DIDŽIAUSIŲ KRIKŠIONIŠKŲ ŠVENTIŲ ŠIAIS LAIKAIS. TAČIAU TIK RETAS, TURBŪT, ŽINO, KADA IR KOKIOMIS APLINKYBĖMIS JOS ATSIKADO.

EVANGELIŲS NEPASAKO TIKSLIAI KADA KRISTUS GIMĖ, KOKIU METŲ LAIKU. NĖRA IR UŽSILIKĖ DUOMENŲ, AR ŠVENTĖ PIRMOSIOS PARAPIŲS ŠIA ŠVENTĖ. ŽINOMA TIK, KAD PANAŠIAUSIA JAI BUVO EPIPHANIA, - T. Y. DIEVO SŪNAUS PASIRODYMO ŽEMĖJE ŠVENTĖ. JI ATSIKADO RYTUOSE IR BUVO ŠVESTA 6-TĄ ARBA 10-TĄ SAUSIO. TIKINTIEJI PRISIMINDAVO KRISTAUS GIMIMĄ, TRYS ISMINKIUS, ARBA - TĖZAUS KRIKŠTĄ JORDANE, JO PIRMAJĄ STEBŪKLĄ KANAANE. ŠI ŠVENTĖ - ŠIAIS LAIKAIS KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ NUSTELBTA - YRA SENIAUSIA KRIKŠČIONIŠKA ŠVENTĖ. PRASLINKUS KELIEMS ŠIMTMEČIAMS BUVO SUSIDARYTA ĮVAIRIŲ MINKIŲ APIE KRISTAUS GIMIMĄ. MARKIŲNAS SKELBĖ, KAD KRISTUS VISAI NEGIMĖ, BET NUŽENGĖ STACIAI IŠ DANVAUS PAS ŽONĄ KRIKŠTYTOJĄ, PRIIMDAMAS KRIKŠTĄ, APOLONAS, JO MOKINYS, VAJŲVAUDAMASIS NUŽAUTIMŲ, ĖJO DAR TOLIAU IR TVIRTINO, KAD KRISTAUS KŪNAS ĖJAS VISAI NEPANASŪS ŽMOGAUS KŪNUI, JIS SUDARYTAS IŠ SPINDINČIŲ ŽVAIGŽDŲ. JIE MINĖTO TIK SAUSIO 6-TĄ DIENĄ - KRISTAUS KRIKŠTO DIENĄ. DAUG KAS TEIGĖ, KAD TĖZUS TURĖTES GIMTI PAVASARĮ, NES ŽIEMĄ GYVULIAI NEGAŪMI. KLEMENSAS TVIRTINO, KAD JO GIMIMAS ĮVYKĖS RUDENI, MAJDAUG LAPKRIČIO MĖNESI, IR TOKIU BUDU NUOMONIŲ SKIRTUMAI VĖDĖ Į VISAS PUSES.

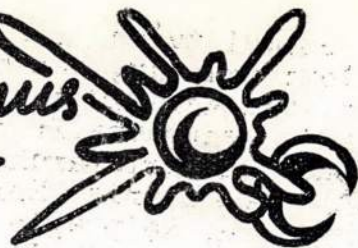
PAGONIŲ PASAULYJE YPATINGAI BUVO ŠVĘSTA SAULĖS GRĮŽIMO - GRUODŽIO 25-TOJI - DIENA. TAU NUO ŽILOS SENOVĖS TIKĖTO ŽMONĖS, KAD SU DIDĖTANČIŲ ŠALČIŲ, ATSLENKANČIA TAMSA, ĮSIVYRAVO IR PIKTI, GALINGI DIEVAIKIAI - DĖMONAI. PRISIRIŠĘ GLAUDZIAI PRIE GAMTOS, VISI TAUTĖ AIŠKIAI TĄ DIENĄ, KAI SAULĖ SULAUŽĖ TAMSIŲŲ DEMONŲ GALIĄ, PRADĖDAMA KILTI AUGŠTYN IR SKLEISTI ŠAVO ŠVIESĄ IR TRUMPINTI NAKTĮ. VISOS TAUTOS DŽIAUGDAVOSI TUO PASIKEITIMU IR APREIKŠDAVO TAI DIDELIOMIS ŠVENTEMIS. TAIP EGIPČIAI, TAIP IR ASIRAI, GRAIKAI, GERMANAI, O IR LIETUVIAI. PERSAI SKYRĖ TĄ DIENĄ ŠVIŠOS DIEVO MITHROS GARBEI. ROMĖNAI TURĖTO ŠAVO KALENDORIUTE NEPERGALIAMOS SAULĖS DIENĄ. BETO, TUOMETVYKO ROMOJE IR DIDŽIOSIOS SATURNALITOS. TAI BŪDAVO LINKSMYBĖS, DŽIAUGSMO DIENA. TA TURĖDAVO VISI ŠVESTI. NET SKOLININKAI NEGALĖDAVO PRAŠYTI ŠAVO SKOLŲ, TARNAI TURĖDAVO TEIŠĘ UŽSIDĖTI ŠAVO PONU DRABUŽIUS. TAI BUVO MEILĖS IR BROLIŠKUMO ŠVENĖ.

POPIEŽIUS LIBERITUS NUTARĖ NUSTELBTI ŠIA PAGONIŠKĄ SAULĖS IR ŠVIESOS ŠVENTĖ. SUTEIKIANT TAI KRIKŠČIONIŠKĄ POBŪDĮ. TIS NUSTATĖ ŠKIRTI TĄ DIENĄ NAUOTOSIOS ŠVIESOS NEŠĖTUI PAMINĖTI - KRISTUI. 354 METAIS GRUODŽIO 25 DIENĄ ROMOJE BUVO ATŠVĖSTOS PIRMOS KALĖDOS. NUO TO LAIKO TOS MINIMOS KAIP O KRISTAUS GIMIMO DIENA. PRAĖTUS 2 ŠIMTMEČIAMŠ PRISIDĖTO IR GRAIKITOS KRIKŠČIONYS PRIE ŠIOS NUSTATYTOTŠ PIENOS ŠVENTIMO, IR TIK VĖLESNIS KALENDORIAUS REFORMAVIMAS. ŠU KURIVO RYTŲ KRIKŠČIONYS NESUTIKO - PERSKYRĖ ŠIOS ŠVENĖS VIENINGĄ MINĖTIMĄ. 836 METAIS BAŽNYČIOS SUSIRINKIME AACHENE BUVO NUSTATYTAS ADVENTO LAIKAS. TAIP IR UŽSILIKO TĄS LIŠIŠIŲ DIENŲ. ○○○

APIE

saulę ir žvaigždynus

★ MOKSLINČIUS ★

Savo vienoje pasakaitėje mini Anderseną kaip tik iš kiaušinio išsiritusį ančiuką. Šis apsidairė aplink save ir, iki sočiai pasigrožėjęs tuonauju pasauliu - kiemu, žolynėliu ir tvora aptvertu daržu -, klausė seną, pasipūtusią antį, savo motiną:

- Pasakyk, mamyte, iki kur gi tęsiasi pasaulis?

Antis tik pakraipė savo galvą ir atsakė jam su tonu, kurį paprastai vartoja suaugę, mokydami nieko nesuprantančius vaikus:

- Vaikuti, pasaulis nėra toks mažas, kaip šičia atrodo. Jis dar apima ir kaimyno daržą. O jeigu tikrai norėtumėi jo didybę pamatyti, tai užlipki ant ano kalniuko ir matysi, kad dar ir miškas jam priklauso,

ir, šiek tiek patylėjusi, pridūrė:

- bet ten tai jis tikrai baigiasi... -

Neužsigaukite, jei pasakysiu, kad ir mes esam panašūs šiai ančiai. Kasdieniniai rūpesčiai ir užsiėmimai mus taip užima, kad nė valandžiukė laiko nelieka pagalvoti, pasvajoti apie visus tuos paslėptus ir tolimus dalykus, kurių nepastebim, su kuriais taip retai tesusiduriame, o kurie vis dėlto taip pat tikrai egzistuoja kaip ir mes.

Jean Paul sako: - Visata yra augščiausias, drąsiausias kalbos žodis, bet ir rečiausia mintis, nes dauguma tepastebi universume vien tik savo siauro gyvenimo turgavieta...

Kas turi noro, kviečiu truputį pakeliauti mintimis po pasaulius, kurie kiekvieną skaidrią naktį šviečia taip slaptinai iš tamsiųjų tolių.

Prieš tai sustokime dar ir pasirauskime senoje, apdulkėjusioje istorijos knygoje... Štai čia parašyta, kad žmogiški protai jau nuo žilos praeities laužė šią naktinę mįslę. - Pradžioje, sakė indai, buvo juodos marios ir visur tamsa. Bet tose mariose plūduriavo auksinis kiaušinis. Ir panoro Dievui-Tėvui Pradža-pati, ir sutvėrė jis pasaulį. Iš viršutiniokiau-

to virto dangus, iš apatinio žemė, o iš skysčio - vanduo. Žvaigždutės - auksinės vinutės tokiauto-vidaus pusėje. - Kiniečiai taip pat vaizdavosi visatą kiaušinio pavidale. Kaštai - užsilikę iš imperatoriaus šun-

sime ant kalnų, kaip apvalas skridinys, ratas, virš užvoštas dangus lyg gaubtuvas ant lėkštes? Taigi, skelbdavo jie, pasaulį skalauja iš visų pusių Okeano jūra, jo centrą puošia dievų kalnas Olimpas, o dangus yra kristaliniai skliautai, prikalti mažų auksinių vinučių - žvaigždžių... Lyg pasakų knygoj veriasi vienos tautos pasaulis po kito, suteikdamas vis spalvingesnius ir turtingesnius vaizdus. Laki vaizduotė ir tamsus

nujautimai tvėrė juos žmonėse, o kas tai neišaiškinamo, neramaus ^{NELEIDP}visiems sustoti prie jų, bet stūmė tolyn, artyn aiškumo ir tikro gamtos pažinimo. Bet verskim toliau... Spėliojimų vieton stoja matavimas, skaičiai - kurie neapgauna. Ir prieš mus pasirodo vardai, kurie virto sąvokomis: Demokritas, Aristarchas, Aristotelis, Ptolemėjas... Pirmasis iš minėtųjų - 4 amž. prieš Kristų (!) - suteikia žemei rutulio pavidalą ir kalba apie ją, kaip apie mažą dulkelę begalinėje erdvėje. Antrasis kalba taipogi "moderniškai": žemė sukasi aplink save ir apie saulę, ji - dangaus kūnas. Žmonės nesuprato jų... Su Ptolemėju - 140 m. po Kr. - užslenka 15 šimtmečių trukęs laikotarpis be pažangos, mažai ką naujo teatnešęs šiuo atžvilgiu. Aristotelis, tas didysis graikas, buvo visą koautoritetas ir vargas tam, kuris ne parapatetikas - jo mokinys. Už jo pečių stovėjo bažnyčia, nes tai, kas jo skelbta, neprieštaravo biblijai. O kaip atrodė pasaulis anų laikų žmonėms? Štai kaip: Žemė - rutulio pavidalo - Visatos centras, jos pažiba. Virš jos sukasi aštuoni gaubtuvai, sferos, kuriose paeiliui įtvirtinti visi dangaus kūnai: mėnulis, saulė, planetos. Aštuntoji sfera buvo tamsaus fono su prikaltomis žvaigždutėmis. Ir šis Ptolemėjo pasaulėvaizdis atrodė visiems labai teisingas. - Verskim toliau... Kopernikas, Galilėjus, Kepleris, Njūtonas... Kopernikas prisimena senuosius graikus, jų skelbtas mintis. Ir štai pagaliau įvyksta atoveiksmis, sukylama prieš sustingusią nuomonę. Tuo laikų mokslininkų ir dvasininkų tarpe - 16-17 amž. - kilo nemaži ginčai apie tai, ar žemė sukasi aplink saulę ar atvirkščiai. "O vis dėlto ji sukasi!" būktai sušukęs Galilėjus, išeidamas iš tardymo salės, kur turėjęs savo mokslą atšaukti ir nusilenkti inkvizicijos tvirtinimui, kad viskas esą taip, kaip biblijoje parašyta... 1610 metais nukreipiami pirmieji žiūronai į dangų. Nauji pasauliai veriasi, nauji toliai matuojami, ir atsidendžia tikras, teisingas pasaulis - protu, tyrimais pagrįstas - ,kurio didybė žmogaus vaizduotėj netelpa...

O koks jis yra? - Užvertę istoriją, pažvelkime į jį!

Kas yra mūsų žemė? - Įsivaizduokite: jei galėtumėm iškilti į viršų, toli nuo žemės paviršiaus, augstyn ir vis augstyn iki tol, kol ji pati, tarytum mėnulis, stovėtų prieš mūsų akis, tuomet suprastumėm, kad ji - žvaigždė, nedidelis dangaus kūnas, atmušantis saulės šviesą. Žemė - žvaigždė danguje! Ta pati žemė su savo žemynais, savo nerimstančiomis jūrom, į augstų išstisusiais uolų kalnais, savo žmonėmis ir jų kūriniams! Jei kiltume toliau ir augščiau, išvystume, kad ji ne viena tamsioje erdvėje. Daug tokių "žemių", tarytum peteliškės apie žiburį, ^{sviesai} tai arčiau, tai atokiau nuo jų visų centro - saulės. Ir pamatytumėm aplink jas mažus taškučius, vienur tik vieną, kitur kelis - tai mėnuliai. Tamsūs, dideli atstumai skiria vieną planetą nuo kitos, juo toliau nuo saulės, tuo didesni, kol už paskutinio įmatomo trabanto atsiveria tamsi tuščia erdvė. Ir tik begaliniuose toliuose liepsnoja kitos žvaigždės, kiti pasauliai. Tai mūsų tėviškė Visatos erdvė... - Aplankykime ją šiuose puslapiuose.

Žemė yra trečia planeta, apkeliaujanti saulę. Į kairę ir dešinę nuo jos sukasi - kaip minėta - jos broliai, sesutės, kitos planetos. Stebint dangų, jos atskiriamos nuo kitų žvaigždžių savo ramia šviesa ir savo vietos keitimu kitų žvaigždžių tarpe. Ištikrujų jos skiriasi nuo jų pagrindinai; visos kitos žvaigždės yra nepalyginamai toliau už jas ir yra visai kitokio pobūdžio. Bet apie jas vėliau! O dabar pakeliamėm po planetas, pradėdamė artimiausia prie saulės ir tolstant nuo jos. Žinoma, tai bus paviršutiniška kelionė - ir daug ką praleisime, nes pagrindinai susipažinti čia sąlygos neleidžia.

Mažas ir greitas sukasi Merkūras, dėl savo mažumo (mažiau kaip $\frac{1}{2}$ žemės) net ir astronomų - t.y. mokslininkų, tiriančių dangaus kūnus - sunkiai pagauamas. Sakoma, kad didysis Kopernikas, gulėdamas savomir-

ties patale, apgailestavo labai, kad neteko jam šio slapuko išvysti. 88 dienos praeina pas mus, kol jis apsisuka vienu ratu aplink saulę - tai jo metai. Bet tai yra kartu ir jo diena, nes lygiai toks pat laikas yra jam reikalingas apie savo ašį apsisukti. Gyvybės jame nėra - to priežastys: vieną jo rutulio pusę kepina saulė aštuonis kart didesniu karščiu kaip pas mus, kitą - supa didelis saltis, nes jis neturi atmosferos oro, kuris sulaikytų šilumą. Ir visą tai, nors jis "tik" 58 milijonus km nutolęs nuo šilumos židinio - saulės.

Banaž du kartotliau kaip Merkūras, sukasi Venera. Tai mūsų gerai pažįstama Aušrinė-Vakarinė. Visuose žeminiuose kreipė ji žmonių dėmesį į save. Romėnai davė jai meilės deivės vardą, kuriuo ji ir tebevardinama. Kartą Napoleonas - taip pasakojama - sugrižęs iš vieno laimėto žygo, panorą pasirodyti žmopriežasties, ji tik artimiausia žemei planeta, o apsigaubusi tirstu, baltu rūku, kuris su geriausiaisiais prietaisais neperžvelgiamas. Ji sudaro daugumąje anglies dvideginis - tad gyvybės ir čia nerasime...

Štai ir sekančioji planeta. Ji tokio pat dydžio kaip Venera. Arčiau pažvelgę, pamatysim storą - 400 km apimantį - atmosferos sluogsnį. 384 400 km nuo jos paviršiaus sukasi antras žymiai mažesnis už ją rutulys. Tai jos mėnulis. Planetos paviršių dengia kai kur balti rūkų gabalėliai - debesys. Tamsios ištisusios dėmės margina jos paviršių ir du priešingai gulintieji balti, blizgantys taškučiai suteikia jai tikrai grandiozinį veidą. Greičiausia, jau žinosite apie ką aš kalbu! Tai "mūsų" Zemė. - 149 $\frac{1}{2}$ milj. km yra jos vidutinis nuotolis nuo saulės. Su 30 km per sekundę greičiu skrieja ji savo metinėje kelionėje. Bet palikime ją...

Jau romėnai pamėgo vieną iš tų keliaujančių žvaigždžių - vieną giliai raudoną, kraujo spalva šviečiančią planetą, ir pavadino savo karo dievo vardu - Marsu. Tai bene panašiausias mūsų žemei iš visos saulės šeimos. Panašus ne tiek savo dydžiu, kiek savo sudėtimi. Sustiprinę žiūronus, išvystume du, priešingai gulinčius, baltus taškus taip kaip ant žemės - tai poliai, ašigaliai. Taip kaip pas mus, dengia juos stori ledynų, sniego sluogsniai. Tik šiek tiek storesni, o tas pareina nuo didesnio nuotolio nuo saulės... Jeigu įlipsime į greitąjį traukinį, kuris su 80 km per valandą greičiu rieda pirmyn ir jei daleisime, kad jis sugeba ir per erdves važiuoti, tad po maždaug 80 metų kelionės, dieną ir naktį vykstant be poilsio, pasiektumėm Marso paviršių. Kaip matom, reikėtų, kad pasiekus tikslą, jau lopšelyje kelionę pradėti. - Kodėl jis toks idomus žmonėms? - O štai kas: jo atmosfera, oras yra labai panašios sudėties kaip mūsų, nors ir skystesnis, turintis mažiau deguonies. Debesys slenka žemei jo paviršiumi, o temperatūra ties pusiauju siekia kartais net +25°C. - 1877 metais italų astronomas Šiaparelli, žvelgdamas vieną giedrią naktį į šią žvaigždę, pastebėjo ilgas, tamsias linijas, tai susikertančias, tai lygiagrečias vieną šalia kitos einančias arba

nėms savo pilies balkone. Didelė minia žmonių laukė, entuziastingai nusiteikę, savo valdovo. Bet ne mažas buvo Bonapartės nustebimas, kai jis išėjo į balkoną - visų akys buvo nukreiptos ne į jį, bet į vieną šviesią, didelę žvaigždę virš jo pilies. Tuoj buvo paskleistas šūkis: "Tai jo laimės žvaigždė!" bet čia pat esantis astronomas Arago pastebėjo valdovui, kad tai Venera savo didžiausiame žibėjime. Tarp kitko: ne taip labai ji astronomų mėgiama - ir ne be

suplaukiančias į dėmes. Jis pavadino šį reiškinių - kanalais. Ir susidarė nemažai galvosukių: kur kanalai, ten turėtų būti jų kurėjas, inteligencijos pilna būtybė. Dabar, betgi, manoma, kad tai tėra optinis - nuo mūsų akių pareinantis - suklydimas. Vienas dalykas, tačiau, yra aiškus - Marse yra gyvybės pėdsakų, augmenijos. Kaip gi kitaip išaiškinti tas žalias dėmes, kurios artėjant šalčiams, žiemai, pagelsta, parausta ir tampa pilkomis, baltomis? Bet jeigu ištikro gyventų ten mums panašios būtybės, jos būtų nepalyginamai tobulesnės už mus, nes Marsas yra senesnė planeta. Jo paviršiuje yra mažai vandens, o ir augstų kalnų neberasime... Jis yra, tarytum, senukas visų planetų tarpe.

Vis didėjančiais ir didėjančiais nuotoliais viena nuo kitos, pagal amžinus fizikos dėsnius, sukasi planetos... Su tuo pačiu traukiu, kuriuo vykome į Marsą, tektų virš 800 metų važiuoti, kol pasiektumėm Jupiterį. Bet sugrįžkime mintimis keliais šimtmečiais atgal... Kalendoriuje parašyta: 7-tas sausis, 1610 metai. Jau tamsu tyliojoje Paduj'oje, sename universiteto mieste netoli Venecijos. Virš lengvo rūko, iškylančio iš apylinkės lygumų, šviečia danguje viena šviesi, rami žvaigždė - Jupiteris. Vieno namelio palėpėje sukinėjasi žymusis matematikas ir fizikas Galileo Galilei apie kokią tai keisto pavidalo vamzdį. Galileo rengiasi stebėti šią planetą su savo naujai išrastais žiūronais. Jam pirmam skirta laimė matyti padidintą tos planetos vaizdą. Nutaikęs vamzdžių tolį ir kryptį, jis žvelgia viršūn. - "O mirabilissime!" - išsprūsta iš jo lūpų, jis visai nesitikėjo matyti tokį vaizdą. Plokščias baltas kamuolys žirnio dydžio su keliais tamsiais dryžais viršutinėje ir apatinėje dalyje - stovi prieš jo akis. Bet kas čia? Vienas, ne - trys, keturi maži balti kamuolėliai matosi abejose pusėse šalia jo. Stebėjęs ilgesnį laiką, Galilėjus žino: nėra abejonės - tai mėnuliai, ir jie sukasi aplink Jupiterį. Atidengimas - kuris iš pamatų sudarė nusistovėjusią to laiko nuomonę, nes pagal ją - viskas turisuktis aplink žemę... Taip, Jupiteris turi mėnulių ir ne keturis, bet vienuolika. Pati planeta yra didžiausias žemės brolis. Kad gautumėm jo branduolio dydį, turėtumėm mūsų žemės didumą padauginti iš 1400. Be maž 12 žemiškų metų praeina, kol šis trabantas apsisuka aplink saulę.

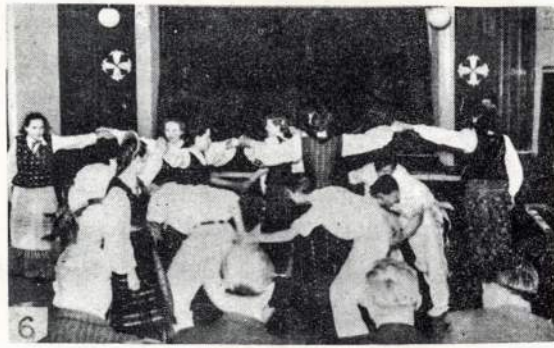
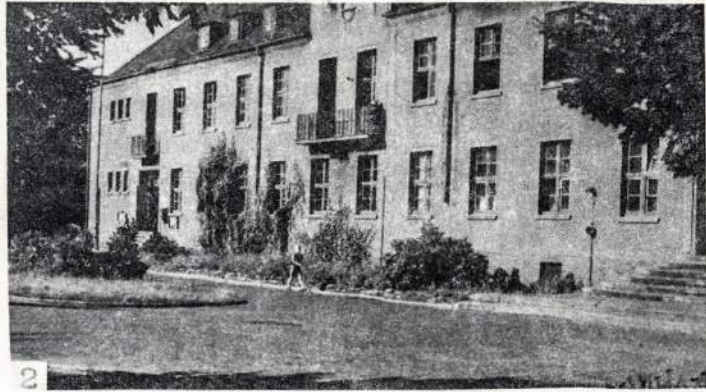
Nors ir Goethė vadino Jupiterį gražiausia dangaus žvaigžde, bet grožio karalienės karūna tektų Saturnui uždėti. Tai irgi nemaža žvaigždė - 120 600 km siekia jos skersmuo (jei perpjautumėm žemę per pusę, te-gautumėm tik 12 756 km plačiausioj vietoj). Aplink jo kamuolį matosi 70 000 km platus žiedas. Turbūt ne vienas klaus, kas tai per padarinys? Mokslininkai spėja, kad jis susideda iš daugybės mažų materijos gabalėlių, kurie - tarytum subyrėjęs mėnulis - skrieja aplink planetos branduolį. Be jo dar 9 mėnuliai priversti suktis apie Saturną. Didelis nuotolis reikalauja 30 metų apsiristi jam aplink saulę.

Iki 18 šimtmečio galo manė mokslininkai, kad čia baigiasi saulės viešpatija; prisiminkime, pvz., Ptolemėjaus pasaulėvaizdį, kuriame Saturnas įlydytas paskutinioje planetų sferoje. Nemažai nustebė visi, kai Herschel'is - tas žvaigždžių pasaulio Kolumbas - pastebėjo dar vieną žvaigždutę su ramia šviesa ir keičiančią savo vietą. Pagal mitologiją buvo jai suteiktas Saturno tėvo Urano vardas. Jis yra dvigubai tiek nutolęs nuo saulės, kiek Saturnas. Jo metų ilgis: 84 žemiški metai, t.y. tiek laiko reikalinga jam aplink saulę apeiti. Jeigu ten gyventų būtybės, panašios žmonėms, jos tik vieną kartą savo gyvenime pragyventų metų laikus: pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą.

Įdomus yra Neptūno atradimas. Jis buvo surastas pilna to žodžio prasme "ant rašomo stalo". Matematikas Leverrier, jieskodamas priežasties, kodėl Uranas nukrypsta nuo savo apskaičiuoto bėgio aplink saulę, priėjo išvados, kad už jo turi būti dar viena planeta, kuri veikia į jį. Į tiksliai apskaičiuota vietą nukreipti teleskopai patvirtino tai! Su paprasta akimi jis nepastebiamas; saulės spindulys, atlikdamas 300 000 km per sekundę ir po 8½ minučių mažd. pasiekiantis žemę, turi ne

(nukelta į 144 psl.)

LIETUVIŲ VASARIO 16 GIMNAZIJA DIEPHOLZ'Ė

1. Gimm. Direktorius
A. Giedraitis

2.
Gimnazijos pastatas

3. Valgykla

4. Prof. Končiaus
apsilankymas

5. Švaros diena

6. Moksleiviai
šoka "Malūna"

7. Daugiausia
gimnazijoje kulti-
vuojamo sporto
šaka - krepšinis

T a u t i e t i, nepamiršk sunkiose tremties sąlygose besi-
mokančio lietuviško jaunimo - jis yra Lietuvos ateitis!

170 PRANEŠIMAS

Iš Pasaulio Liuteronų Sąjungos gautas sekantis pranešimas, kurį prašo lietuviams evangelikams paskelbti:

Visi pabėgėliai, išskyrus vokiečius ir Volksdeutsche, kurie po 1948 m. sausio mėn. 1 d. atvyko į Vakarų Vokietiją ar į kitą koki vakarini kraštą, įeina į naują amerikonišką PEP programą. Ši programa turi padėti pabėgėliams, kurie gyvena vargingoj padėtyj ir tiems, kurie nori išemigruoti. Į šia programą įeina ir lietuviai pabėgėliai.

Visi pabėgėliai evangelikų tikybos prašomi kiek galint greičiau registracijos reikalu susinešti su artimiausia LWF ar Hilfs werk raštine. PLS(LWF) antrašai yra:

Stuttgart-S, Stafflenbergstr.66; Berlin-Dahlem, Drygarskistr 1; Hamburg 13, Abteistr.15; Hannover-Kleefeld, Wangenheimstr. 3; Ludwigsbu rg, Arsenalkaserne; Bremen, Camp Lesum; München-Nymphenburg, Nördliche Auffahrtsallee 14; München, Funkkaserne, Freimannerstr.218, Block 3, Zim.17; Frankfurt a.M.- Höchst, Gebeschussstr.45.

Evangelisches Hilfswerk raštinių antrašai:

-Frankfurt a.M., Neue Schlesinger Gasse 24; Speyer a. Rh. Ludwigstr. 8; Karlsruhe, Blumenstr. 1; Nürnberg, Burgschmiestr. 3; Kassel, Dingelstedtstr. 10; Stuttgart, Alexanderstr. 14i; Kiel, Wil lestr. 9; Bremen, Am Dobben 112; Hamburg, Rautenbergstr. 11; Hanno ver-Kleefeld, Stephansstift; Braunschweig, Peter-Josef-Krahestr.11; Münster i. Westf., Hindenburgplatz 71; Essen-Büttenscheidt, Julien str. 30; Berlin-Zehlendorf, Teltower Damm 93.

Kitų tikybų pabėgėliai prašomi susinešti su savo atatinkamomis amerikoniškomis labdarybės organizacijomis.

Lietuvių Evangelikų Liuteronų
Vyriausioji Bažnyčios Taryba

BĖGIMAS I... /tęsinys iš 134 psl./

Kai vaikutis buvo sau pilną glėbį datulių prisirašęs, o medis vis dar prie žemės gulėjo, pribėgo jis prie jo liemens, paglamonėjo jį ir sakė švelniausiu balsu:

- Palmele, kelkis! Palmele, kelkis!

Ir didelis medis atsistojo tyliai ir su pagarba, kai laapai tuo tarpu lyg arfos skambėjo.

- Dabar aš žinau, kam rauduoja šie lapai mirties rauda, - pasisakė sau palmė, kai buvo atsitiesusi, ir pridūrė: - ne kuriam nors iš šių žmonių...

Bet vyras ir moteriškė suklupo ir garbino Dievą.

- Tu matei mūsų baimę ir atemei ją nuo mūsų. Tu - tas stiprusis, kuris palenkia palmę, tarytum siūbuojančią nendrę. Kokio gi priešo turėtumėm bijoti, jei Tavo galia mus saugoja?!

Kai po kiek laiko ties ta vieta slinko per smėlį karavanas, išvydo keliautojai jau nebe įprastą vaizdą. Didžioji palmės lapų viršūnė buvo pageltusi, nuvytusi...

- Ši palmė juk turėjo išlikti gyva ligi pamatys karalių didesni už mūsų Saliamoną! - klausė nustebęs vienas keleivis.

- O gal ji jau matė, - atsakė kitas.

Selma Lagerlöf / Vertė Alg. G. /

x-x-x-x-x-x

onuko tėvelis dirbo pas vieną turtingą žmogų. Jie buvo neseniai iš svetimą kraštą atvykę ir dar nebuvo apsipratę su šio krašto gyvenimu. Tokiu būdu teko jiems nemažai vargo matyti. Turtingas žmogus turėjo mažą berniuką, vardu Peddy. Jonukas ir Peddy pažinojo viens kitą ir žaisdavo labai dažnai turtingojo žmogaus kieme.

"Ko norėtumei tu Kalėdoms?" paklausė Peddy kartą Jonuko.

"Aš labai norėčiau gauti mažą, kudliotą šuniuką," atsakė šis. "Tai aš norėčiau daugiau negu kito ko. Bet mano tėvelis sako, kad toks kainuoja per daug pinigų."

"Mažą, kudliotą šuniuką," pakartojo Peddy.

Sugrižęs namo Peddy papsakojo savo tėveliui, norįs Kalėdoms mažą, kudliotą šuniuką. Prisiartinus Kalėdoms, tėvelis nupirko jam šunį. Tai buvo brangiausias kudlius, kurį tik Peddy buvo matęs.

"Kur tu padėsi jį?" klausė jo tėvelis.

"O, man jo nereikia, tėveli," atsakė Peddy liūdnai. "Matai, aš norėčiau jį Jonukui padovanoti, nes jis labiau už viską Kalėdoms norėtų gauti tokį šuniuką. Sutinki tu?"

"Sutinku," atsakė tėvelis. "Tai yra puiki mintis. Jonukas labai jį mylės."

Tokiu būdu šuniukas buvo nusiųstas į Jonuko namus. Dieną po Kalėdų nuėjo Peddy aplankyti Jonuką.

"Kaip einas kudliukui?" teiravosi jis, vos tik duris pravėręs. Jonukas neparodė jam į akis. "O Peddy," pratarė jis, "tu tikriausia pažįsti Algį. Jis gyvena čia kaimynystėj ir yra iš to paties krašto kilęs kaip ir aš. Matai, Algis sunkiai serga. Jis turėjo plaučių uždegimą; vos tik nenumirė. Dabar dar turi ilgą laiką gulėti ramiai lovoje. Aš buvau nuėjęs jį atlankyti. Algiiui labai patiko kudliukas, kai tik jam parodžiau. Taip ir atidaviau jam tavo dovanėlę. Atsiprašau labai."

"Nėra nieko atsiprašyti," atsakė Peddy, "Esu įsitikinęs, šuniukas turės puikų šeiminką, o tu?"

"Aš taip pat tai manau," pritarė Jonukas.

Kai Peddy tėvelis išgirdo, kas su šuniuku atsitiko, jis labai nustebė.

"Ar esat tą girdėjęs?" šūško jis, "Trys berniukai ir tik vienas šuniukas. Tokiems berniukams reikėtų trijų šuniukų."

Ir jis išleido nemažai pinigų, nupirkdamas dar du kudliukus - vieną Peddy, o kitą Jonukui.

Argi tai nebuvo puiku?

19 SPAUDOS NAUJIENOS

Ilgai ruoštas ir seniai lauktas "Palydovas lietuviui evangelikui svetur", jau atspausdintas. Tai knyga 128 puslapių. - Joje randasi: Senjoro kun. Kelerio išangos žodis - Kelionėje, Dr. M. Kavaliio straipsnis - Dievo keliais, Liuteronų Sąjungos buvusio viceprezidento Abdel Ross Wentz straipsnis - Liuteronys visame pasaulyje, Prof. Edm. Smits ilgas rašinys - Evangeliškosios tikybos pagrindai. ištrauka iš M. Liuterio Mažojo Katekizmo, maldos, kun. A. Trakio straipsnis - Mūsų giesmės, Evangelikų Himnas, 12 giesmių su gaidomis, pamaldų tvarka, tvarka skubojo Švento Krikšto ir laidojimo, Dr. K. Gudaičio straipsnis - Lietuvių evangelikų liuteronių tikybinių ir kultūrinio gyvenimo bruožai, Fr. Šlenterio straipsnis - Lietuvių evangelikų liuteronių tremties bažnyčia, Dr. Paul C. Empie straipsnis - Kai jūs atvyksite Amerikon, Tautos Himnas, Lietuvių Charta, Lietuvos pasiuntinybės ir konsulatai, Pasaulio Lietuvių visuomeninių ir kultūrinių organizacijų adresai ir pasaulinė lietuvių spauda. Tai vis žinios, reikalingos kiekvienam lietuviui evangelikui kur jis ir bebūtų. Be to, knyga iliustruota. Palydovo kaina nustatyta Jungtinėm Amerikos Valstybėms, Kanadai, Anglijai ir kitiems užsienio kraštams 50 amerikoniškų centų arba 5 tarptautiniai pašto kuponai, Vokietijoje 50 Pfenių. Knyga gaunama Vyr. Baž. Taryboje tokiu antrašu: Pfarer A. Keleris, (23) Wehnen, Post Ofen über Oldenburg (Old.), Germany.

X-X-X-X

Taip pat dar galima gauti "Lietuvių Evangelikų Liaudies Giesmių" su gaidomis JAUNIMO RATELIO administracijoje arba Vyr. Baž. Taryboje. Kaina: Vokietijoje DM 2,-, užsienyje 1 amer. doleris.

X-X-X-X

(atkelta iš 140 psl.)

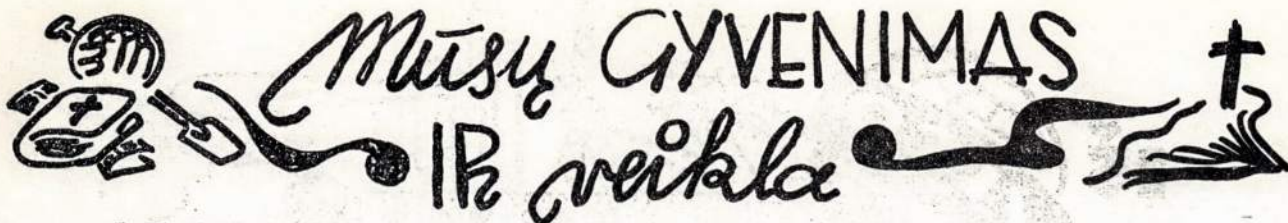
mažiau kaip 4 val. lėkti per erdvę, kol jis pasieks Neptūno paviršių. Apie šį paviršių, dėja, nieko tikro negalima pasakyti. Bet neišpasakomas šaltis turėtų ten viešpatuoti, nes Neptūnui tekliūva tik 900-toji dalis tos šilumos, kurią mes gauname. Du mėnuliai puošia jo dangų.

Visai neseniai - 1930 metais - belfotografuojant dangų su patobėjusiais prietaisais, buvo atrasta dar viena planeta - Plutonas. Jis tiek mažesnis už žemę (skersmuo: 8000 km). Jo nuotolis nuo saulės 40 kartų didesnis, negu kad mūsų žemės. Įsivaizduokite, vieni jo metai užtruktų 250 žemiškųjų! Tai yra keistas pasaulis, pilnas tamsos ir systingimo. Saulė tespinksi spilgutės galvos didumu jo danguje. - Iki šičia, mūsų dabartinėmis žiniomis, tęsiasi saulės šeimyna. Kas toliau? - Tamsa dengia savo paslaptį...

Štai kiek gali mėlynoji erdvė mums papasakoti! Nors mūsų kelionė ir buvo skubi, nors daug teko praleisti ir tik keliais bruožais apie kiekvieną mūsų kaimyną prasitarti, sužinojome vis dėlto, kad mūsų žemė, tai ne centras visą ko, ne pasaulis, kuris "už miško baigiasi" - tos senos anties žodžiais - bet taip pat ir ne vienišas kamuolys tuščioje tamsioje erdvėje. Pasikalbėjome tiek tiek apie saulės šeimyną, saulės, kuri kaip višta su viščiukais eina savo keliu per erdves. Kas ji, kokia ji? Kas tos žvaigždės, kurios kiekvieną naktį išmargina tolius? - Trupučiuką, sužinosime sekantį kartą...

(bus daugiau)

Mūsų Gyvenimas ir veikla

C H I C A G O

Neseniai atšvęsta Tėviškės Bažnyčios lietuvių evangelikų parapijoje, So. Halse ir 19 W. Place, Pjūties ir Padėkos šventė. Ta proga Sekmadienio Mokyklos vaikai (apie 30) pasirodė su turininga programa: žodžiais ir vaidyba išreiškė didelį džiaugsmą ir dėkingumą Visagaliui už suteiktas gerybės. Prisiminta ir pavergtoji Tėviškė, anie broliukai ir sesutės, kurie neturi nė kasdieninės duonos. Lietuvių evangelikų sekmadienio mokykloms Vokietijoje sušelpiti surinkta ta proga \$ 40.

Praeitą sekmadienį, lapkričio mėn 2 d., atšvęsta Reformacijos ir parapijos metinė šventė. Keturi dvasiškiai iškėlė didžiuosius Reformacijos vaisius žmonijai. Parapijos choras, vadovaujamas p. Martyno Lačyčio, ši kartą net keliomis giesmėmis kėlė šventės nuotaiką. Prie to prisidėjo ir solistė Bronė Variakojienė ir p. J. Jurkšaitis, kuriuos palydėjo vargonais komp. A. Kučiūnas. Pora šimtų žmonių džiaugėsi šia gražia švente. Po pamaldų, kaip jau ne kartą, parapijos moterys buvo padengusios stalą. Svečiai ir parapijiečiai gėrėjosi užkandžiais ir programa, kur vėl Sekmadienio Mokyklos vaikai, vadovaujami energingos pl. Ievos Kiulytės, gražiai pasirodė. O Jaunimo Ratelis, kuris išlaiko vieną Diepholz'o Lietuvių Gimnazijos mokinį, pasireiškė giesmėmis ir deklamacija. Lietuvos Ev. Reformatų Kolegijos prezidentas Dr. Mikelėnas ir lietuvių ev. reformatų parapijos pirmininkas agr. Karosas buvo garbingi svečiai. Jie savo kalbose pareiškė nuoširdų pageidavimą, kad mes, kaip Tėviškėje taip ir čia, turime kuo geriausias ryšius palaikyti. Kun. Ansas Trakis pabrėžė, kad mes broliai buvome ir broliais liksi-

me. Parapijos sekretorius pedag. A. Vėlius pareiškė, kad Reformacija nebaigta, o mes turime kasdien atsinaujinti. Dr. Adelė Trakienė, moterų draugijos pirmininkė, priminė visiems dalyviams, kad artėjant Kalėdoms, prisimintume mūsų skurstančiųjų brolių ir seserų Vokietijoje. Ta proga surinkta apie \$ 70 tam reikalui.

Malonu, kad veikiama tėvų dvasioje ir nepamirštama savo brolių varge.

Dalyvis

X-X-X-X

V E R T I N G A A U K A

Vyr. Bažnyčios Taryba gavo prieš kiek laiko iš Chicago gyventančio Jurgio Kasiulio 40 dolerių auką. Iš šių pinigų buvo sušelpiti 3 džiovininkai, 1 našlė su 5 mažais vaikais ir 2 našlaičiai. Tai tikrai didelė auka mūsų iškeliauvio bažnyčios nario, kuri skirta Vokietijoje pasilikusiems vargšams. Turime dar daug žmonių bėdoj ir šalpos reikalingų. Tačiau gaila, kad nėra galimybių jiems padėti.

X-X-X-X

K A N A D A

Jau kuris laikas, kaip Toronte, Montreal'yje, Hamilton'e ir kitur yra įsikūrusios lietuvių ev. parapijos, bet jos dar vis neturi nuolatinio kunigo. Bažnytinius aptarnavimus atlieka kun. Trakis ir kai kada kiti JAV gyvenantieji kunigai.

Š.m. liepos mėn. 4-6 d.d. Torontė pirmas Kanados lietuvių evangelikų suvažiavimas.

X-X-X-X

Mieli Skaitytojai!

Štai jau ir paskutinis JAUNIMO RATELIO numeris šiais metais. Ta proga JR redakcija nuoširdžiai dėkoja visiems skaitytojams ir bendradarbiams, kurie šiais metais vienokiu ar kitokiu būdu parėmė JAUNIMO RATELĮ. Ypatinga padėka tenka Vyr. Baž. Tarybai, kuri, matydama sunkią JR finansinę padėtį, teikė jam paramą.

Kas liečia JAUNIMO RATELIO leidimą sekanciais metais, tai galime dabar jau pranešti, kad perspektyvos neblogos. Aišku, nebus įmanoma apsieiti be tam tikrų pakeitimų, ypač kas liečia laikraščio dydį. Smulkiau apie tai galėsime pranešti tik sekanciu metų pirmame numeryje. Taip pat dabar negalime nieko tikslesnio pasakyti apie užsiprenumeravimo sąlygas sekantiems metams.

Maloniai kviečiame ir sekanciais metais visus skaitytojus ir bendradarbius remti JAUNIMO RATELĮ. Juo daugiau prisidėsite prie jo, tuo vertingesnis jis bus. Tad visi į talką sekanciais metais!

X-X-X-X

Visi skaitytojai, kurie dar nėra atsiskaitę už šiuos metus, maloniai prašomi tai padaryti; jei kitaip negalima, tai nors dalinai. JAV, Kanadoje ir Anglijoje atsiskaitoma su JR atstovybėmis, gi visi kiti kraštai su administracija. Kiekvienas skaitytojas, kuris atsilygina, palengvina JR išleidimą.

X-X-X-X

JAUNIMO RATELIO ATSTOVYBĖS:
Anglijoje:

Mr. E. Gložaitis, 141 New Hampton Rd. West
WOLVERHAMPTON, Staffs.

JAV:

Mr. P. Jasiukonis, 1816 So. Hobart Blvd.,
LOS ANGELES 6, Calif.

X-X-X-X

Jaunimo Rateliai, siųskite redakcijai nuotraukų iš savo veiklos. Nepamirškite pridėti ir trumpą aprašymą. Nuotraukas spausdinti JAUNIMO RATELIS turės ir sekanciais metais galimybę.

X-X-X-X

Laisvalaikis

Nr9

O gal, tai užra-

šyta kur nors?

Nr10

*Sasakyk, mergužyt,
sasakyk, jaunąj!*

Žemiau pateikiamų mįslių
atsakymai yra gretimame
piešinėlyje atvaizduoti.
Tik, žinoma, ne iš eilės!

1. Augštas ponas, kai prieini - gal-
va lenkia. Kas jis?
2. Turi kojas, o neina; turi plunk-
snas, o nelekia; turi šiaudų, bet
neėda; turi dušią, bet nevisada.
3. Du metai, ant tų metų bačka,
ant tos bačkos kelmelis, ant to
kelmelio krūmas, tame krūme daug
paukščių.
4. Už žmogų didesnis, už plunksną leng-
vesnis.
5. Plikas pakabintas, gauruotas - šyp-
sos.
6. Atlėkė paukštis iš rytų, itūpė į
medį be šakų; atėjo mergaitė beko-
ju, suvalgė paukštį be lūpų.
7. Atlėkė paukštis be sparnų,
ikando žmogų be dantų.
8. Baltos pievos, juodos avys,
kas išmano, tas tegano!
9. Kas pirmas įeina į bažnyčią?
10. Maža žmonelė bebėgio-
dama visą svieta, ap-
rėdo.

DRUCKSACHE
PRINTED MATTER

Abs.:
Kasperas Dikšaitis
("Jaunimo Ratelis")
/23/ DIEPHOLZ-Flugplatz
Bl. 6/4a

West Germany

.....
.....
.....
.....
.....

Paper and printing for this circular has been provided by the
Lutheran World Federation as a remembrance from Lutheran Churches
throughout the world

Popierius ir spausdinimas šiam leidiniui gautas iš Pasaulio
Liuteronų Sąjungos kaip sveikinimas iš Pasaulio Liuteronų Bažny-
čių.

Redaguoja: Kasperas Dikšaitis
